„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Прилоге“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 67. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 2. МАЈА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Суђење епископу Змејановићу.

Суђење епископу Змејановићу отпочело је. Док оптужени председава, тужитељ је у истини доспео на оптуженичку клупу. Сасвим онако, како то беше од почетка удешено и како је то претказао „Пестер Лојд“.

Но и ако је пронашао „Пест. Лојд“ пут, којим треба ићи, „Браник“ је пропашао кривицу. „Епископ Змејановић није срачунљив, епископ Змејановић није душевно нормалан!“ Та да, луд је! Како се смео усудити подићи онаку оптужбу против патријарха?! Где би још то радио паметан човек?! Да је епископ Змејановић паметан, он би се био стиснуо уз патријарха и бранио га, као и други „паметан“ свет.

Шут пек се не бори с рогатим. И не треба ударати главом ни о дувар, а још мање о патријарха, који има пуне џепове и пуне подруме, па за то и толике пријатеље. Не, не, епископ Змејановић није радио паметно.

Када је Змејановић изабран за епископа, онда му је Ника Максимовић приликом инсталације у присуству још две поверљиве особе рекао ово: „Ми смо вас изабрали јер се надамо, да ћете ви једини бити у стању да откинете главу оној радикалној змији у Вршцу“. — А епископ Змејановић му је одговорио: — „За пола године дана не сме више бити у вршачкој дијецези радикала. Ослоните се само на мене!“

Од оно доба борио се епископ Змејановић свим силама против радикала, али се у току борбе уверио, да не ради право. Бар се повукао и оставио се насиља.

Но то није било право онима, који су изабрали епископа Гаврила, не да буде пастир стаду своме, него су га изабрали да свим силама, па и неправдом, откине главу народној већини у својој архидијецези.

А он гле, неће више да тамани противнике патријарха и саборског одбора. И гоњење отпоче. И у епископској конференцији нападе га патријарх Георгије са обећању и простаклуком, како т) само он уме, и истера га тако рећи из двора.

Неколико месеци после тога дошло је до оптужбе епископа Гаврила против патријарха. И узбунише се књижници и фарисеји и узбунише се сви они, којима је криво што епископ Змејановић неће да кида главу змији у вршачкој епархији! И захори се: — Луд је.

Епископ Змејановић не хтеде да помаже саборски одбор у незаконитом послу. Не хтеде да иде на руку том одбору и патријарху, да разреше епархијску скупштину вршачке дијецезе. И не даде им записник, у ту цел.

То су једва дочекали! Дајте истрагу! Дајте комисију, нека му силом узме записник! Дајте полицију, нека му записник отима. Нек се види да је анархиста, нек се пачини забуна, хаос, а у том хаосу ће умаћи упрљани патријарх и тај хаос ће се употребити да се слисти и автономија. А свему ће тада бити крив епископ Змејановић.

Епископ Змејановић је предвидео то, и предаде записнике изасланству саборског одбора и ако то није морао. И изасланство оде покуњена носа, јер виде осујећену намеру своју.

Али патријарх Георгије друкчије схваћа ствар. Његово је начело кад се окоми на кога: „а сео, а устао, бијен бити мораш!“ — Епископ Змејановић мора бити крив, па издао записнике, а не издао.

Кад се патријару Георгију не допада автономија, доле с њом, не годи му свештеник ил учитељ, сатри га, не годи му епископ, мора бити крив. По томе начелу је ето сад епископ Змејановић неспособан за епископа.

„Браник“ је рекао: „Луд је“, а епископ Мирон је предложио у саборском одбору, да саборски одбор прекине сваку везу с епископом Гаврилом, јер је он неспособан да управља епархијом. Да, да неспособан, јер неће онако, као они.

Уједно је решено, да се ово решење достави синоду, нека и он поступи, јер саборски одбор не може епископа ни суспендовати ни свргнути.

Дакле саборски одбор предлаже, синод извиђа. Синод и саборски одбор?! Сме ли ко посумњати у оно, што та два тако висока тела учине. Синод и саборски одбор! Како то лепо звучи, само кад се не би знало, да све то није друго, до ли патријарх Георгије — његово дефраудантство.

Чекамо још појединости и чекамо синод. Нека се сврши цела комедија па ће онда проговорити народ. Нек падне и та последња карта Георгијева, па ће набрао за тим и он

Прилике у Србији.

Београд, 30. априла.

Односи између Русије и Србије побољшали су се у неколико. На место досадањег руског посланика на српском двору Жадовскога постављен је Алексије Шпај Но од како се ово догодило од то доба почела је аустријска штампа друкче да гуди. Аустријски листови доносе како Русија још до сада никада није сменула свога заступника на Балкану, када би између њега и које балканске државе настали запети и оштри односи. Аустријска штампа изводи из тога, како је то јасан доказ, да ће српска влада запливати опет руском струјом. За доказ тога наводи, најновији пут краља Александра по западном делу Србије и похођење његово пограничних градова српских дуж обале Дрине, на догледу Босне. Аустријски листови питају, шта се управо намерава тим краљевим путовањем. Зар да се босанци подсете, да још живи један српски краљ, који се зар заноси сновима, да обнови Душаново царство. Па сами ти листови додају, ако се путовањем краљевим и не иде за тим, то ће појавом краља Александра на босанској граници, у окупираним покрајинама опет размахнути крила велико српска идеја, а тиме ће се јако отештати и онако тешка задаћа Аустрије, која је узела на себе да тамо успостави ред и мир По себи се разуме да аустријска штампа ово путовање краља Александра дуж реке Дрине приписује упливу извесних панславистичких кругова у Русији.

Волео би да могу овим да завршим свој извештај, али не могу да пређем ћутке, преко једне жалосне појаве. Српска влада као да силом ради против рођених интереса својих држављана. Прошли пут јавио сам вам о скупштини српског бродарског друштва, као и о томе, да је влада све могуће употребила, да своје људе протури у управу. Свако је стрепио да влада тиме нешто зло смера. И доиста та стрепња није била у залуд. Посредовањем и утицајем српске владе утврђен је споразум и склопљен уговор између срп. бродарског друштва а аустро-угарског дунавског паробродског друштва. Уговор тај склопљен је на штету српског паробродског друштва. По том уговору између Земуна и Београда једног дана пловиће српска лађа, а другог лађа аустр.-угар. друштва. Но још нешто. До Радујевца српска лађа може пловити само двапут недељно а аустро-угарског друштва колико пута хоће. Из овога се најбоље види од колике је штете овај најновији уговор по српско бродарско друштво. И свако се чудити мора данашњој српској влади шта ју је навело да тако очигледно ради противу интереса свог рођеног друштва, кад није било ни најмање повода за то. Зна се да је у тој борби српско друштво сјајно побеђивало, јер је грађанство српско сво на његовој страни било, и српске лађе беху увек препуне путника док оне дунавског друштва празне ил са једним ил два путника. И тако је српско брод. друштво поред све своје успешне борбе морало ретерирати, а да би пораз његов још жалоснији био отпуштен је и управитељ његов г. Вукадиновић, највећи пријатељ и најсавеснији и највреднији члан друштвени.

Је ли ово морало бити и је ли српска влада требала и смела то учинити. Али зна се на жалост да је српска влада и до сада радила у много прилика отворено против интереса и српске државе и српског народа, те и овим делом своја недела за један учин више обогатила.

Vidi.

Скуп наших „Земљорадничких Задруга“.

Загреб, 29. априла 1899.

Дочекали смо, да нам се остваре наше топле жеље, те да видимо и наше вредне земљораднике удружене. Када су пре 2 до 3 године наши родољуби покренули ову спасоносну и напредну мисао, која је код других сретнијих и напреднијих народа већ давна остварена, нашло се много „Неверних Тома“ који нису могли или зар нису хтели, да увиде, да наш народ може исто тако вредан и истрајан да буде и на привредном — економном пољу, као и на бојном пољу што је био истрајан и неуморан.

Онда се борио са мачем у руци уз крст часни за политичку своју слободу а данас је показао, да је спреман да се бори са умним мачем уз крст часни и за економну своју слободу. Да, и у овој својој борби нашао је народ наш Милоше јунаке — вредне вође своје, који су спремни и одлучни да га поведу у борбу, која ће да га спасе и ослободи и економског ропства.

ПОДЛИСТАК

МАТИ И СИН.

Кажи, сине, где је земља она
Камо Србин и дан и ноћ стење,
Где и сада стоји ван закона
Српско име, образ и поштење?
Где од глади скапавају људи,
А рука их гони немилосна,
Свако јутро нови покор буди,
Кажи сине? —
— Мајко, то је Босна!

А како се зове човек они,
Кога Србин кроз сузе проклиње,
Што нам брачу сатире и гони,
Српско име на крст разапиње?
У помами и обесној ћуди
Што керове на нас пујда своје,
Што по Босни као Пилат суди?

— Знам га, мајко, Калања то је!

Јесте, сине! Па кажи ми сада,
Ко су слуге овога Пилата,
С којих Србин на распећу страда,
Као она голубија јата
Што их љуба Калајева стрела
Са слугама свога господара? —
Мајко, мајко, срамота је вела
Да им Србин име изговара!

Јер те слуге нису туђе крви,
Српска дојка гојила им снагу,
А они је издадоше први,
Душу своју продали су врагу!
Знам их' мајко, ал срце се кида,
А из душе пишти света вера,
Образ гори од голема стида,
Кад се сетим тога — калуђера!

— Доста, сине! Одговараш јасно,
И то нек ти душа добро памти!
Доћ ће време, никад није касно,
Да се сваком по заслузи плати!

Драгутин.

ПАЈА ПУТНИК.*)

(Животопис Паје Путника и његова јуначка борба у рату од 1848—49. год.)

Родио се 25. јула године 1828. у Новом Селу, 16 километара северо источно од Панчева Отац му тада беше у Новом Селу учитељ. Отац Пајин Михајло Путник беше огранак старе граничарске војничке породице у Иланци а мајка Пајина, Дамњанка беше ћерка јединица оповачког попа Јаше опет од старе војничке породице Ђуричић у Ботошу. Отац Пајин беше доцније поп у Опави и као такав подгреваше у свој околини места свога ватру, која и букну год. 1848.

*) Животопис старога српскога ратника Паје Путника — кога смо добили од једнога пријатеља његовога доносимо у подлиску „Заставе“ тим радије, што је прошле године јуна месеца овај јунак српски најскромније прославио 70-тогодишњицу свога живота и 50-тогодишњицу своје војничке службе. (Ур. „Заставе.“)

Чим га је мајка из повоја извадила, предала га је своме оцу и његовом деди попу Јаши Ђуришићу. Овај га је одхранио и васпитао; а као малом и нејаком још детету, увек му је певао ону песму: »Марко пије уз рамазан вино«; и како је Марко »стерао цара до дувара.« А у млађану душу му је садио своју девизу живота: »нема ништа слађе од вечере с' правдом стечене.«

А српска песма вели: »што је пјано Туре говорило, то тријезно беше учинило« тако и Паја што му је деда у душу млађану и нејаку садио, то га је и овако старог затекло. Никада ништа није вечерао, што није с' правдом стекао. Паја Путник није никада ни у којој прилици двоумио и оклевао. Не само да је 1848 године као необвезан (inobligat) против воље својих родитеља ступио у српску усташку војску, него је свуда, где год беху изгледи на »највећу вратоломију« не само радо и са одушевљењем летио него је још и молио да тамо буде послат и стављен, као што би то могла потврдити и позније његова два писмена рапорта — у којима то изрично моли. Ти рапорти треба да се налазе у ратној архиви српске војске — ако нису уништени.

Но треба кад сам се овог посла примио, да по реду опишем живот овог старог српског ратника.

У Опаву је походио основну српску школу три године а затим и немачку општинску (комуналну школу) две године. Из те школе прешао је одмах у IV. разред панчевачке немачке т. зв. »нормалне« школе а свугде се врло добро учио.

Из Панчева га дадоше у Сремске Карловце 1848. г. Ту у Карловцима се је већ тако развио и ојачао, да су му у опкладу доводили најбоље хрваче т. зв. бећаре бачке, да се с' њима понесе. Али је Паја свагда мегдан одржао. Тога се врло добро сећају његови стари другови из гимназије као и Рајић из Ст. Сивца.

Гимназију је свршио год. 1848. и отишао је почетком октобра исте године — са ванредно сјајним сведоџбама (из свих предмета „Eminens primus“ само из веронауке прост „Eminens“) у сегедински лицеј у прву годину филозофије.

1847. године и опет почетком октобра отишао је у другу годину филозофије на универзитет у Пешту.

Као ђак је ту у Пешти пред лицем свих Мађара сам изнео барјак 1. маја 1848. год. те тако дао знака борби за слободу. Шта је све још радио у Пешти као и »генезис« мађарске револуције и српске контра револуције; свој рад у Карловци; ступање у усташку војску; течај прве битке код Ечке 28. јуна, своје рефлексије у тој битци, а и кратак живот војводине српске описао је старац сам у свом делу »1848 г.« а кад старац од своје малене пензије мало пара скуцка, тада ће је по вољи праведног Бога и отштампати. Дело ће изнети 7—8 штампаних табака. У рату од год. 1848. служио је у III. батаљону панчевачке XII. граничарске регементе и са овим је батаљоном учествовао у свим његовим бојевима изузима-

— О томе се могао свако уверити на главним скупштинама „Савеза српских земљорадничких задруга (као задруге)“ и „Централне касе“ српских привредних задруга (као задруге), које су 29. априла о. г. у Загребу одржана.

За једну годину само основано је код нас већ 42 земљорадничке задруге, које су ступиле и у чланство „Савеза“ и „Централне касе“ а има још најмање 10—15 задруга, које су у оснивању и које ће чим законом признате буду ступити у савез са осталим својим другама. — И ово је без сумње доста леп успех за тако кратко време, но кад нам се не би стајало на пут — особито нами у ужој Угарској — овај број земљорадничких задруга у двоструко би се. Док у другим државама власти не само да иду на руку остварењу оваких задруга, него им и много олакшица пружају, дотле наше власти на жалост на сваком кораку стају нам на пут и сметају нам. Па поред свега тога ипак смо показали шта може да учини истрајна воља и рад.

Од 42 земљорадничке задруге, које су чланови „Савеза“ и „Централне касе“, изабрале су све старије задруге, 28 на броју своје изасланике на главним скупштинама „Савеза“ и „Централне касе“, и ови су сви скоро још у очи скупштине стигли у Загреб, да се на конференцији братски договоре, како би на скупштинама успешније и у што већој љубави и слози своје послове посвршавали. Млађе задруге, које су тек почеле рад, нису биле још заступљене.

Тачно у заказано време отпочеле су свој рад прво главна скупштина „Савеза“ а за тим одмах и „Централне касе“. По оверовљењу присутних чланова-изасланика земљорадничких задруга отворио је главну скупштину њезин председник госп. Ливије Радивојевић, крал. тајни саветник, са врло смишљеним и родољубивим говором, који је примљен са великим одушевљењем, а пропраћен са „живео председник!“. За тим се прешло на дневни ред, којега је свака тачка исцрпно изведена и у највећем реду и слови примљена.

Вредно је забележити, да је тајник савеза врло исцрпно известио скупштине о раду управних и надзорних одбора „Савеза“ и „Централне касе“, те је с тога и усвојен једногласно биланс, а на предлог госп. пароха Соларића изречено је поверење и топла захвала председнику, а дата је разрешница управним и надзорним одборима. Једногласно је усвојен и правилник о ревизијама земљорадничких задруга и изабрани су и одбори. Све је дакле текло у најбољем реду, слози и љубави, а скупштина се разишла у уверењу, да је свој посао најсавесније свршила.

После скупштине одржан је заједнички ручак, на коме је врло много лепих и родољубивих здравица пало. По ручку сви су изасланици отишли у виноград госп. Ћука, вредног и познатог трговца из Загреба. Овде су се изасланици наших земљорадничких задруга, који су се искупили скоро из свих крајева наше отаџбине, у којима Срби живе, могли уверити, шта може да учини, управо докле се може да подигне истрајна воља и уредан и истрајан рад, и како је велико српско гостољубље и родољубље, што је сваког од присутних не само пријатно изненадило, него и уверило, да „Србин још живи, и да је јунак“ не само на бојном, него и на економном и културном пољу.

О проневери патријарха Бранковића.

Све, што се данас догађа на пољу нашег црквеног и автономног живота, стоји у тесној вези са проневером патријарха Бранковића. И саборски одбор и синод па чак и свештеничке исповести стоје и раде под утиском тог догађаја. Свуда су умешани прсти патријархови. Свуда он хоће да сатре противнике своје, како би се опрао, да изради себи поверенице а што је најглавније да изазове такав заплет и трвавице у автономији, како би скренуо пажњу са себе и изазвао расуло па и крај нашој автономији. Јер то смо већ давно казали: автономија и патријарх Георгије не трпе се. Упрљан патријарх не може опстати у крилу автономије, а автономија не може да трпи упрљана патријарха.

Ми ћемо ниже саопштити шта све ради патријарх против автономије. Безочно, дрско, очајно напада автономију и не преза ни од каквог корака. И док он тако ради многи наши „народни људи“, обукли су рукавице и измишљавају ситнице, како би могли да се извуку те да не морају нападати патријарха. Оно што је главно, они не виде, неће да виде, но траже ситнице, те њих гњече и расправљају.

Види то народ добро, па ће добро запамтити све оне, који су били сукривци патријарха Георгија.

А сад да донесемо шта све ради патријарх да себе изнуче, а автономију увуче у блато:

* * *

„Пешт. Лојд“ доноси из Карловаца овај брзојав: „У одлуци саборског одбора од четвртка известио је епископ Мирон о току истраге, која је спроведена (у Вршцу) против епископа Гаврила. И на предлог епископа Мирона изрекао је саборски одбор, **да је епископ Гаврило непоуздан и неспособан да управља својом дијецезом.** Зато ће саборски одбор предложити синоду, да синод суспендује епископа Змејановића са његовог места или да га крене, (свргне).

Ми смо са своје стране дознали о закључку саборског одбора сасвим поуздано ово: „Саборски одбор се уверио, да је епископ Змејановић неспособан да управља епархијом. С тога прекида с њиме сваку моралну и материјалну везу, извештава о томе синод и шаље му све списе, да се и сам увери о неспособности Змејановићевој и учини потребна расположења.“

* * *

Свештеничке исповести. На шта је све патријарх Бранковић употребио, или бар хтео да употреби свештеничке исповести, о томе нам јављају ово:

У архидијецези биле су свештеничке исповести. У четвртак по Ускрсу била свештеничка исповест у земунском протопопијату. Тамо је предложио Димитрије Руварац, нека изреку том приликом свештеници, да свештеничке посланике за народно-црквени сабор треба да бирају само свештеници. То је предложио лукави Димитрије Руварац да се дочепа мандата и проради мало за јединствени статут. Но свештеници земунског протопопијата одбили су скоро једногласно његов предлог, јер неће да се издвајају и цепају од народа.

На тој исповести још се није сетио патријарх, да би му требала повереница свештенства, те није такву ни тражио преко својих људи. Или зар није ју смео тражити да не наседне

Међутим свештеничка исповест у карловачком и митровачком протопопијату била је прошлог четвртка 29. априла. И на једном и на другом месту предложена је повереница патријарху Бранковићу од стране свештенства и — усвојена је. Још је патријарх Георгије господар у својој архидијецези и има силе да сплави сваког свештеника јер конзисторија и митрополитски савет потпуно су у његовој руци. А његова безобзирност и неправда је сваком позната.

Ал је ово страшно. Онда кад су против патријарха подигнуте најстрашније оптужбе, онда, кад он својим држањем доказује свакоме, да су те оптужбе потпуно истините и кад не сме ни да се пере, онда јурише на савест свештеника и тражи од њих за себе повереницу. Своју бруку и срамоту хоће да загради са бруком целог свештенства своје архидијецезе.

И зар свештеничка исповест да се употребљује на овако ниске кортешке ствари. Свештеници који долазе на исповест да олакшају себи, а кад тамо сам патријарх спрема онакве јуришe на савест њихову.

Па опет, све је бадава Георгије? Ти имаш посла с народом кога не можеш скрхати! У твоме џепу нема довољно блага у твојим подрумима нема доста вина да купиш и опијеш народ. А твоје верне слуге, које ти служе отвор но и скривено познали смо. Па је све бадава Георгије, ништа ти не може помоћи. Народ мора доћи до речи, а кад он дође до речи, свршио си, а твоји пријатељи развбећи ће се као пацови са лађе која пропада. Само онда неће смети на свет и на сунце, но нека се завуку у мишије рупе. Живи били па — видели.

* * *

Пишу нам из **Карловаца**: У четвртак овај била је овде исповест свештеника карловачког протопопијата а исповедао их је прота Јеремић. Ову је прилику употребио патријарх Георгије да изојшти себи неку „повереницу.“ Сасвим по рецепту Калајевом напао је прота Јеремић владику Змејановића, „који за њега није више владика“ и предложио свештенству свога протопопијата: да изрази гнушање владики Змејановићу а непоколебимо поверење и верност „добром и племенитом“ патријарху Георгију.

Било је мало опозиције, неколицина свештеника нехтедоше чути о „гнушању“ Змејановићу те нехтедоше то ни подписати, јер веле да немају повода томе. Но огромна већина подписала је тада гнушање Змејановићу зато што је изнео пред синод покоре Бранковићеве; а непоколебиву верност и поверење „племенитом“ лопову и дефрауданту.

Грдна штета што на тај свој „изум“ не траже и патент!

Поверење саборског одбора! Поверење синода! Поверење карловачког протопопијата! Све сама поверења! Но његово дефрауданство заборавио је још на једно врло нужно поверење, а то је поверење народа и поштеног независног света а то је велики малер за њихову племенитост!

* * *

Митровица, 29. априла. На данашњој годишњој исповести протопопијата митровачког, искупио се леп број српског православног свештенства, да је милина било видети. Четир-пет старих свештеника, међу двадесет и четир-пет младих свештеника, ведра лица, самопоуздана чела, чиста одела, даваше данас, збиља импозантан утисак. И ако већина од млађих свештеника нема своје парохије, већ администрира, те не може да се у јавном животу онако креће, како би хтео, ипак их имаде много, који с народом и мисле и раде, на побољшању моралног и материјалног стања.

Да, искупише се данас браћа у Христу, у српском дому у дворници, пре богослужења и на велико чудо, не као обично, да се поздрави од сакупљеног свештенства Његова Светост патријарх Бранковић, већ да му се даде повереница услед „гадног“, „неоправданог“ и „недостојног“ писања у јавности против патријарха.

Да, тако рече поп-Авакум, прота митровачки, који је пре два дана тога ради у Карловце позван био, да спроведе ту повереницу, али повереница још није написана стигла, коју ће прота Еремић срочити и тако ће повереница циркуларно ићи на потписивање.

Није ли ово пресија сад у ово доба, када се Бранковић љуља?

Могу се поверенице и слати, али ће те слабо помоћи, да се Бранковић одржи. Тим ће баш још горе пасти, кад се изнуђавају поверенице ономе, кога оне спасти не могу.

Нисам чуо ни једног гласка на овај предлог, ал сам чуо и познао га по гласу, поп-Жарка Јеврића, који рече, да би требало порадити и код народа, да се те поверенице потпишу и пошљу.

Дела верне слуге лоша господара, заиђите по народу, па ће те се брзо уверити, да се народна свест не да лепим и лажљивим речима пољуљати а још мање предати.

* * *

Пишу нам из **Карловаца**: На Томину недељу искупили су се овде сви калуђери да честитају „Њег. племенитој Светости“. У име калуђерства поздравио је Њег. Дефрауданство најстарији калуђер. На то је Његова племенитост одговорила трогателним гласом ово: „Имао сам врло жалостан ускрс. Жалост моја је стога, што ме је напао у Христу брат, кога сам ја из пепела подигао и начинио себи равним. Домио сам се и умовао да ли да положим моје патријаршеско достојанство и сиђем са овог светог престола? Но на коме да оставим престо овај свети? На коме цркву? На коме народ мој у овим тешким, пуним искушења, часовима? Не! решио сам се да не отступим. Ја сам невин и нећу да се уклањам, па ма шта

јући два боја: на Перлезу и пре тога пад и узмање Темерина, јер је тада тешко оболео био.

Два његова витешка дела учињена и извршена у овом рату у битци на Јарковцу 3. децембра 1848. г. и у боју на Малом Сомбору 10. марта 1843. год. у кратко је описао српски јунак Јоца Стефановић витез од Вилова, у својој повесници овог рата »из живота итд.« О првом ово вели:

»За непријатељски леђи зачу се јака пуцњава једног одељења, то беху наши, које у селу опколише. На то навали десно из села гомила једна, коју катане потераше. Малена је чета ал' је храбра, не очајава него се бије и брани, докле се не докопа краја непријатељског крила. Ободем коња — кад тамо млађани јунак Паја Путник са 50—60 друга? Кад је већ видео, да је опкољен прибере најближе око себе, Варадинце и Панчевце (немачко-банатске регементе) па науми, да се пробије или да погине а од предаје нема говора. Једна дивизија од Ваза регементе препречи му пут и командант непријатељски, позове Путника на предају. »Шта! да се предамо? Изгинућемо! Кроз ту дивизију и један ескадрон хусара, који јаростно на нашу чету нападоше, протуче се Путник, с' веселим усклицима дочека га цела наша војска, која се сада сакупи и постави у бојни ред и т. д.«

Ово беше нетачно и погрешно но старац је ћутке преко тога прешао, познавајући Јоцу Стефановића Виловског као поштеног човека.

Но кад после смрти јунака покојног мајора Пере Јовановића »Застава« донесе у Перином некрологу, са свим противно ономе, што је Виловски писао и то као да се Пера Јовановић на Јарковцу пробио кроз Мађаре, старац ово не мога отрпети већ посла »Застави« исправку, која је и отштампана у истом листу од 3. маја 1870. год.

— Ову је Пајину исправку — релацију — јунак Стефановић Виловски са својим коментарима дао штампати у »Отаџбини« од 1875. г. свеска 5. 6. 7. и 8.; а 1885. г. описао је ово дело још мало опширније у „Vedette-у N-r. 25. Sonntag 29. März 1885. у свом спису „Mitten ins Kriege.“

»Овај ноћни судар. Битка код Јарковца 3. (15.) децембра 1848. тачно је описан у мојој књизи: »Доживљаји једног ц. и к. официра у аустријско-српској војсци у год. 1838 – 1849.«

»Сматрао сам да је у интересу читалаца, да ову нашу обрану опширније опишем и нашу — иначе необичну — ноћну борбу образложим.

Како сам цео крај добро познавао, јер сам већ пре четир месеца стајао ту са оним одељеним засебним логором, скројим сам на месту обранбени распоред. Книћанин корпус сачињавао је аванж гарду и бацио се у село.

Када је зора почела свитати, одузели бесмо непријатељу два топа што је у Јарковцу изазвало грдан страх. Па ипак је Дамјанић био изврстан вођа. У каналу беше воде само до колена. Његова резерва са ове стране обале прегазили су на источној страни места канал и повукоше се између јужног краја села и нашег положаја и развише се у три линије, две стрељачке инфантерије и једну коњаницу. Топови беху у шанчевима. После жестоке међусобне пуцњаве ућута бој, као по договору на свима тачкама бојног поља. Книћанин се, уморен ноћном борбом, био уставио на нашем крајњем левом крилу. Већ је било сасвим свануло.

Посред ове тишине и међусобног посматрања зачу се иза средине Јарковца више непријатељског трећег одељења пуцњава из пушака, која се није чула са једног истог места, већ се све више и више источно повлачила.

Ја сам наредио најхрабријем момку нашег корпуса, моме батаљонском ађутанту из прве битке, Паји Путнику, да се са 50 момака добрих стрелаца, брзо пробије кроз непријатељске предстраже, заобиђе његово лево крило, па да се поред њега неприметно провуче до моста, који по сред села води преко канала; тамо да се учврсти, па чим ми са фронта потиснемо непријатеља, да поубијају коње што вуку непријатељске топове.

Да је овај јунак своју задаћу добро сватио и храбро извео сведоче нам освојени топови. Али сада се он сам нађе са својом малом четицом посред непријатеља, опкољен од три непријатељска одељења и беше изгубљен. Она пуцњава дошире од његове мале четице која хоће по што по то да се пробије кроз непријатеља.

Сви смо стрепили, а обе убојне линије као скамењене гледаху борбу мале четице против три моћна непријатељска одељења. И после неколико тренутака видесмо где се храбра четица пробија кроз лево непријатељско крило То доиста беше Путник. Пожурих му у сусрет. И на дјста корачаји од првог непријатељског одељења сукобисмо се. На догледу обе војске и тако рећи с благословом непријатеља загрлисмо се. Непријатељ се није мицао, ни један метак не паде на нас, никаква коњичка чета не опколи нас, што се је све могло лако учинити. Непријатељски топови гледаху на нас доброћудно.«

Путник је спасао тридесет момака, а двадесеторица умреше јуначком смрћу, покушавајући да се пробију кроз непријатеља И једног рањеника носише међу собом на носилама од пушака. Ја сјаших и метнух рањеника на мога коња и корак по корак ишасмо преко слободне равнице нашем логору. Цела наша гомилица била би уништена, да је непријатељска батерија, која нам је тако близу била просула на нас свој картеч, или да нас је једно одељење пешадије погонило или само своје пушчане кугле послало на нас, или да нас је једно одељење коњице напало.

Али од свега тога не догоди се ништа.

Овде је одважни немо указао одважно ме своје поштовање.

Наш непријатељ тиме је указао част оној чети ратника, који опкољени по сто пута јачом силом, не хтедоше се предати, већ одлучише или се пробити кроз њу или пасти.

И немачки историчар Hofman Freiherr von Helfert нашао је за вредно, да ово чудновато дело спомене у својој историји „Geschichte Österreichs von Jahre 1848—9 —

А о делу на малом Сомбору прича Јоца Стефановић Виловски ово: »Битка је била врло

ме снашло. Нека вас Бог милостиви благослови.“

Сирома игуман, дао се у бригу за народ, за цркву, за свети престо; нема га оставити на никоме и зато мора да остане! Ваше дефрауданство, племенита и добра душо! Имате ли заиста право?! Јесте ли добро све презрели, ту вашу браћу у Христу? Немате ли збиља коме предати престо патријаршески јер ви сте међу њима — најдостојнији архипастир!!

* * *

Под насловом „Автономна криза“ доноси „Српство“ чланак из кога вадимо ова места:

„Саборски се одбор састаје да решава текуће ствари, тако гласе најновији извештаји из Карловаца. То је ванредни састанак саборског одбора, а састаје се, да донесе решење о вршачкој епархијској управи, односно да распусти вршачку епархијску скупштину, а свакако ће и вршачког епископа Змејановића да узме на одговор због ренитенције. Говори се, да ће саборски одбор вршачког епископа да казни тиме, што ће му на неко време одузети председништво у епархијској управи, па послати свога комесара. Хеће ли саборски одбор имати смелости да то учини видећемо.

Међу тим Змејановић није уложио протест само против Шевићевог избора, него против укупног синодског рада, јер је у синоду председавао патријарх Бранковић, а он је и оптуженик. Свакако стоји вест, да синод тада није својевољно обуставио свој рад, него га је комесар суспендовао.

„Пештански Лојд“ пише, да епископ Змејановић није поднео доказе за своју оптужбу, него је само изјавио да и даље остаје при оптужби, па с тога мисли патријарх Бранковић да ће га синод моћи опрати. Но вара се он! Епископ Змејановић не признаје синод, у ком патријарх Бранковић председава, за правоваљан, па с тога и неће да подноси доказе, које има у рукама, оптуженику патријарху Бранковићу, него ће те доказе поднети прописаном црквеном суду. Како би он поднео доказе синоду, у ком председава патријарх Бранковић, он би га тиме признао за правилан суд, а то баш он није хтео: с тога је и уложио протест. Ми још не видесмо овако грозног покора да оптуженик хоће сам себи да суди!

Политичке вести.

Аустро-угарско поравнање. Заједничко министарско саветовање у питању поравнања наставиће се у Бечу још у току овога месеца. Бечки листови доносе, како ће се по свој прилици заједничко министарско саветовање одржати под председништвом краљевим, и тиме се лакше доћи до споразума. „Народни Листи“ веле, да је угарски министар-председник Сел на заједничком саветовању у Пешти, поново запитао аустријску владу, да ли ће она моћи за утаначени споразум добити и одобрење аустријског сабора. Па надовезују одмах, да је Тунова влада сада мање но што је икада била у стању да овај услов испуни. — Но са друге стране изгледа да се на заједничком министарском саветовању у Бечу неће јако ломити копља, јер и сами мађарски опозицијони листови наводе, како изгледа да ће угарска влада попустити од својих захтева и доста изићи на сусрет својим аустријским колегама.

Конференција мира. Сад у петак састаће се у Хагу конференција мира. На конференцији тој биће заступљено осамнајест европских држава, уједињење северо-америчке државе и четири азијске. А опуномоћеника и стручних саветних изасланика биће не мање од седамдесет и четири. По себи се разуме да што је ближе дан састанка конференције мира, да се тиме више о њој говори и пише. Пажња свију државника, политичара, штампе и свог образованог света у средсређена је па Хаг и дан састанка конференције мира. О резултату саветовања хашке конференције мишљења су врло подељена. Док се неки надају знатном успеху, дотле други назиру још већу опасност по општи мир. Има и међу историчарима доста њих, који врло лепо и по верљиво гледе у конференцију мира. Тако се чувени историчар Момзен овако изразио о конференцији мира. „Мени изгледа конференција мира, као штампарска погрешка у повесници света, а о томе не пишу се коментари.“ Хајделбершки филозоф Куно Фишер, вели за конференцију мира укратко ово: „Од три теолошке врлине, вере, наде и љубави, прве две су се угасиле у мени, погледом на рад конференције мира.“ Баш ова разнолика и противна вероњања о раду конференције мира, доказују најбоље, са каквим се нестрпљењем очекује састанак конференције.

Босна и Херцеговина. Недавно је изишла на француском језику брошура о Босни и Херцеговини. Писац брошуре Салајковић доказује преку потребу, да се окупиране земље ослободе од Аустро-Угарске. По његовом мишљењу, тим земљама је потребно дати автономију какву је добио Крит. Решење босанско-херцеговачког питања, било би први корак за решење источног питања у опће, а средиште овога није у Цариграду — вели Салајковић — него у Аустрији. Европа је дужна да обрати своју пажњу и на положај Словена у Аустро-Угарској — вели он. У погледу повода окупације Босне и Херцеговине писац излаже, да је то дело Бизмарково који је имао за тим да се Аустро-Угарској даде отштета за оне земље које су јој одузеле Немачка и Италија. Аустрија је по мишљењу Бизмарка дужна бити авангардом у борби германског племена са Словенима, она треба да је оруђе за германизацију Балканског полуострва и има радити на развићу германске трговине у они крајеви. Сем тога Бизмарк је имао у виду да окупацијом створи непријатељске односе међу Аустријом и Русијом. Уз брошуру су приложени списи који се односе на окупацију Босне и Херцеговине и преписка у томе послу између Турске и Аустрије.

Вести из места и са стране.

Добротвори Српске Књижевне Задруге. — Г. Вукосав Груберовић и г. Јово Дабовић, из Бањалуке, уписали су се код српске штампарије у Загребу за добротворе Српске Књижевне Задруге и положили добротворске улоге по 150 круна.

Локалан саобраћај. Локална лађа између Новог Сада и Каменице пловиће од данас по новом распореду. Радним даном из Новог Сада у $5^1/_2$, 7, $9^1/_2$ и сати пре подне, у 3, 5, 7 и $7^3/_4$ после подне. Недељом после подне у 3, 4, 5, $7^1/_2$ и $8^1/_4$ после подне. Из Каменице у Нови Сад, радним даном у 5, 6, $7^1/_2$ и 10 сати пре подне, и у 2, $3^1/_2$, $6^1/_2$ и $7^1/_2$ сати после подне. Недељом у 2, $3^1/_2$, $4^1/_2$, 7 и 8 сати после подне.

† Стева Жинжар. У Крушчици код Беле Цркве умро је пре неколико дана ваљан Србин-ратар Стева Жинжар у 74 год. свога живота. Покојник је у сваком народном покрету био међу првима, те због тога често пута од политичке власти био глобљен, али га ни те материјалне жртве не одведоше на странпутицу. У сину своме Јоци, имаде ваљана наследника, који стопама свога оца дурашно и свим жаром у борби следује. Деда Стеви нека је лака земља и вечан спомен!

Проневера у вароши Коморану. Нема скоро дана а да се не чује или не чита, о каквој новој проневери. Ово је данас постала свакодневна, обична ствар и никога не изненађује бог зна како. Пре неког доба десила се у Коморану једна проневера, а ево сада и друга. Варошки благајник града Коморана Вецјамин Тот проневерио је повећу своту, побегао је, но у Рабу је ухваћен, окован и натраг у Коморан доведен. Испрва се мислило да проневерена свота не износи више од 16.000 фор. Но сам Тот је признао да је проневерио 35.000 фор. а можда је свота и већа, јер он није водио тачно писмене податке, кад је шта и колико проневерио. Оба варошка књиговође суспендирана су а градоначелник тражио је сам против себе истрагу. И сада је ствар у рукама суда, да он испостави и величину и узроке ове проневере.

Путовање на северни пол. Војвода Обруцки отпутовао је већ из Рима за Кристијанију, одакле ће па пролеће кренути се на пут на северни пол. Већи део путног пртљага већ је смештен у 1500 сандука. Они су сандуци тако удешени, да се и преко леда могу врло лако преносити. Међу многим другим стварима понеће војвода на пут карте, чал и музички аутомат. Понео је још преко хиљаду флаша разног пића. На путу ће га пратити шест Талијана и четир савојска брдска калауза. Осим тога десет норвешких матроза, више Ескима и 120 керова, научених на велике снегове. Путовање ово трајаће по мишљењу војводину 18 месеци а коштаће милијун и по форинти. Четврти део тог трошка поднеће краљ Умберто.

Преоблачење полиције. Позната је ствар колико има муке полиција у великој светској вароши са лоповима. Што је полиција вештија тим су и лопови препреденији, и такмаче се ко ће кога вештије преварити и изиграти. Париска полиција ужива лепа гласа због своје вештине, и често јој само тако пође за руком да пронађе лопове, што се вешто преобуче умеша у њихово друштво, живи с њима неко време и сазна све њихове трагове. Тако се један париски тајни полицај прерушио у правог издрпаног обешењака, пуних осам дана провео у њиховом одвратном друштву, без да су ови могли и слутити, ко се у њиховом друштву налази. Он је сазнао све што је требао, и кад се тако прерушен појавио пред полицијским надзорником и овај му није хтео да верује, до год није изрећао све тајне међусобне знаке полиције. И тако је пошло за руком да се красна дружина похвата, те тиме открију многе и многе крађе. Другом приликом прерушио се опет и ушао у друштво једне велике међународне лоповске дружине. Како ову није могао ухватити, јер у околини не беше доста полицаја, те се за тили час био прерушио у жељезничког момка, мирно отишао до станице телеграфисао по полицију и кад је ова убрзо стигла целу ову красну дружину спутао. По себи се разуме, да му је глава увек у торби била, као што је многи његов друг платио животом такав покушај. Но то ипак не плаши друге, да пођу тим опасним и тешким путем.

Велики пожар. Из Буковине јављају, да трговачко место Гуралумора горе већ од два дана. До сада је изгорело 200 кућа, међу њима зграда среске власти, окружни суд, поштанско звање, школе, црква и парохијски дом. Становништво је остало без крова. Због јаке олујине прети велика опасност да ће се и шума запалити. Сва окружна ватрогасна друштва и војска раде, да обуздају ватру.

Најновије вести.

Конференција мира. Енглески заступници стигли су у четвртак у Хаг. У петак је стигао и руски посланик Стал. Све се више потврђује да ће Енглеска и уједињене америчке државе поднети заједнички предлог о примирителном суду. Овај предлог израдио је енглески лорд Понсфов са председником уједињених држава Мак Кинлеом.

Поништен закључак. Белоцрквански школски одбор решио је био да школске књиге води на немачком језику а не на мађарском. Но темишварски управни одбор поништио је ову одлуку.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 1. маја.

Будимпешта. Краљ је данас држао на Ракошу смотру над војском, а за тим је у краљевској палати примио у засебним аудијенцијама министра-председника Села и министра спољних послова грофа Голуховскога.

Будимпешта. Министар финансија Лукач примио је у аудијенцију изасланство које је протестовало против великог повишења порезе. Мин. Лукач је изјавио да није он наредио то повећање пореза и упутио је изасланство да се у таковим стварима не обраћа њему.

Петроград. У Николајево стигло је из унутрашњости преко 5000 радника. Ти раденици порушили су јеврејске куће, тешко је рањено до двадесет јевреја а један је убијен, Разрушили су и јеврејска гробља.

Јавна захвала

поштованом госп. Николи Симоновићу у месту.

Ми долепотписани сматрамо за своју дужност Вами као нашем бившем председнику српске ратарске и обртничке задруге за потпомагање и штедњу, своју најтоплију благоозарност изразити на вашем очинском старању око ове задруге, којој сте ви вашим трудом свагда неуморно настојавали, да би истом заводу што више од користи били. С тога не можемо и не смемо а да вама на Вашем великом труду не будемо захвални. А кад још додамо да сте ви старина од преко 70 лета, онда Вам кличемо једногласно, да Вас свемогући творац у кругу Ваше миле породице још више година подржи, како би од Ваших наследника овај завод још лепшу будућност постићи могао.

Завршујемо нашу јавну захвалу и кличемо Вам још једном: Да живи наш мили први оснивач и председник г. Никола Симоновић на дику и понос овомесном грађанству.

У Иригу, 1. маја 1899.

Управа
српске ратарске и обртничке задруге
за међусобно помагање и штедњу
182 **у Иригу.**

ОГЛАСИ.

Henneberg-Seide

von **45 Kr.** bis **fl. 11·65** p. Met. — nur ächt, wenn direkt ab meinen Fabriken bezogen — schwarz, weiß und farbig in den modernsten Geweben, Farben und Dessins. **An Private porto- und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend.**

Seidenstoff-Fabriken G. Henneberg
(k. u. k. Hofl. Zürich. 601 19—

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ПЕТРА ЕМ. ЛАУШЕВИЋА
У ЗЕМУНУ

потребује једног ваљаног спомоћника.
181 1—3

КАФА
ИЗ ФИУМЕ
непосредно се разашиље са морских лађа.

1 џакуљица 4 клгр. Рио-Кафа крупна зрна 4·60 н.
1 џакуљица 4 к. Порторико-Кафа крупна зрна 5·60 н.
1 џакуљица 4 клгр. Куба-Кафа крупна зрна 5·76 н.
1 џакуљица 4 к. Порторико-Перлкафа кр. зрна 6·12 н.
1 џакуљица 4 кл. плава Јава-Перлкафа — 6·80

са плаћеном царином и поштарином без икаквих даљих трошкова.

Са џеновницима стојимо радо на услузи.

FRATELLI DEISINGER,
Fiume, *Frei-Hafen 63.*

Главна трговина, којом се служе угарске кафеције. 175 2—16

Квиздив реституциони флуие.

Ц. и кр. привил. вода за прање коња.
Цена боцени фор. 40 новч. а. вр.

Квиздов
корнијбуршки
прашак
за гајење марве

већ од 35 година употребљује се по дворским, војничким, као и већим цивилним шталама, за оснажавање и свежење коња после јачих напора, лечи укочене зглавкове и повраћа коњу пређашњу свежост и снагу. — Прави је само под горе означеним житом. Добити се може у свима лекарницама и дрогеријама аустро-угарске монархије.

Главно стоваришта код

Franz Joh. Kwizda,

k. u. k. öst.-ung., kön. rumän., firstl bulgar. Hoflieferant
Kreisapotheker, Korneuburg bei Wien.
583 17 45

жестова. Само је малим четама пошло за руком, да се кроз непријатеља пробију. (Само се од опкољених одељења Паја Путник са својим одељењем — пола кумпаније — чете опаважке пробио; друго одељење, пола чете кумпаније глогоњске — предало се; и нико се није после свршеног рата вратио кући. Шта су с њима непријатељи урадили: или су их потукли, или су их у свом бегству собом у Турску провели и тамо их ваљда продали — није се никад могло докучити).«

»Најхрабрија чета беше она, којом управљаше Пајо Путник. Као код Јарковца, тако не хтеде ни сада овај млади ратник ништа о предаји да чује, већ крчаше мачем себи пут кроз непријатеља. Многи су од нас изгинули и т. д.«

И ако и ово није са свим тачно описано, Паја је преко свега тога прелазио: знао је добро, да јунак, поштен човек и истинит историчар у колико му је год могуће истину сазнати у толико и пише. Јоца Стефановић то није намерно учинио.

Али када једном српско-пијемонтском »велеуму« паде на памет, да полемишући са пријатељима Русије, које у свом неизмерном швабофилству назва »идолопоклоницима«, са свим багателишући Черњајева вели: »да би овај према својој способности могао бити командант највише једног пука — 4 батаљона 4000 м. војске а не командант војске од 100,000 м. и као пример једног таквог буквана, наведе баш Пају Путника — и још га тури у друштво са неким Митком Ценићем и неким Чивутом Вандоријем. Старац се према овакој напасти, коју би у другом свету као увреду сматрао и овако стар потражио витешку сатисфакцију — не могаше на ино према тамо владајућим обичајима а и не знајући, ко је тај силни стратег, а на основу оног старог начела: „dum Romae eris, romano more vives“, (кад у Риму живео будеш, живићеш римским адетом), написа тада и старац као нешто мало одговора тим војеним умним велеумима, једно дело, а назва то делце: »Форинто-поклонику.« Дело је ово изнело било неких 10—12 штамп. табака — требало цело изаћи у »Босанско херцеговачком Гласнику« а доцније и као брошура. Но на овај јадни листић дигла се због тог дела читава бура и хајка; те је дело тако накарађивано, да је старац сам обуставио даље штампање. Кад узмогне штампаће га одмах као брошуру.

У бројевима споменутог листа — 5. 6. 8. и 9. описано је витешко дело на Јарковцу; у бројевима 9. 11. и 12. дело на малом Сомбору а у бројеви 13. 18. 20. 21. и 22. наведени су примери из ратне историје свих народа и свака доба — упоређења и рефлексије. А зашто је старац и после свршена рада од 1848. остао у војсци а није продужио започете студије своје, то је он сам описао у маленом делу »1848.« а то ће дело издати чим од своје крваво стечене, а мале пензијице скуцкати може нешто пара за трошкове око штампе.

Рихтеров Анкер-Паин-Експелер

Liniment Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 30 година као поуздан лек употребљује, и то ублажава болове од реуме, костобоље, расхлађења и томе сличних патња и болести, да га и сами лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Паин-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, но прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да фали. За цену од 40 новч., 70 новч. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стовариште код **Josef v. Török Apotheker in Budapest.**

Код куповања треба пазити, те да се од превара и штете сачува, треба сваку флашицу, која нема на себи ове ознаке (ленгера) и име **Рихтер** да ју врати натраг.

F. Ad. Richter & Cie k. u. k. Hoflieferant, Rudolstadt.

525 32—39

ПЛЕМЕНИТОГ ЛАСТАРА „EDELREIS“

за каламљење у зелен, више него 1200 најбољих винских и најблагороднијих столни врсти грожђа као и

ЛАСТИКЕ „GUMMIBÄNDER“

у најбољој каквоћи, тако исто и штрцаљке „Peronospora Spritzen“ по најновијој системи, без пумпе, може се добити по јефтиним ценама код

Алекс. Адамовића

иоседника американског ложњака

2—10 177 Нови Сад.

ЧОКОЛАДА

Suchard

КАКАО

Купити се може свуда

40 13 52

ДР. БРАНИСЛАВ СТАНОЈЕВИЋ

отворио је своју

АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛАРИЈУ

У ПАНЧЕВУ

у Громоновој улици бр. 17.

178 2—3

ЧОХАНО ОДЕЛЕЊЕ

ФИРМЕ

KASTNER & ÖHLER, GRAZ

РАЗАШИЉЕ

ШТАЈЕРСКИ И ТИРОЛСКИ ЛОДЕН

135—140 сантиметера ширине по цену од фор. 1·35, 2·60, 3·60 н. од метера. Квалитети материја све су опробане ваљаности и подесни су нарочито за

практичну и елегантну одећу.

Црне и плаве **камгарне, као и шевиоте** у изврсној каквоћи од 2 фор. на више.

Модни штофови, чоје за ливреје и каруца итд. само у најболим каквоћама. 136 7—9

Мустре шаљемо бесплатно и о нашем трошку.

500 ФОРИНАТА плаћам сваконе, који при употреби **Бартилове воде** а зубе, флаша по 35 нов., икад више зубобољу добије или из уста задише. (Паковање 10 нов. обашка). **A. Bartilla's Erben** *(E. Winkler)*, (А. Бартала наследника) *Wien 19/1. Sommergasse 1.* — Свуда нека се изрично тражи **Бартилова** вода за зубе. Пријаве фавориципрана биће добро награђене.

У Новом Саду: код П. Георгијевића апотекара ћурчијска улица и у апотеци Грозингера, Фрање Јосифа трг 1. 560 12—

Патент стакло са жицама

за **кровове, патос, прозоре у радионицама, најбоље градиво**, разне јачине, плоче од 1·75 □ метра.

Особине: необична јачина, да се не може разбити ни пробити, те по томе може се уклонити несносно гвожђе с провора, пожар је искључен у највећем степену, па и ако се случајно пробије ово стакло, остану плоче целе, јер уткане жице држе комаде, **пропушта светлост** врло добро, даје до сад невиђени светлосни ефект. До сад је употребљено ово стакло са највећим успехом код многих државних и приватних зграда. На расположењу су многе сведодбе, проспекти и мустре.

Ливене стаклене плоче за патос и сводове

ради осветљења у пролазима, у подземним пролазима, у тунелима под станица жељезничких у одређеној маси, глатке или неравне са разним шарама, бело или полубело (од прилике за 80%, јефтиније него обично ливено стакло) или бојадисано са или без уткане жице.

Стаклени креп за кровове

у разним облицима и величинама.

Aktien-Gesellschaft für Glasindustrie vorm. Friedr. Siemens, Neustadt bei Elbogen (Böhmen).

Има и других производа: боца од сваке руке, запушача за боце, ливена стакла, стакленог посуђа за столове, балтијске и немачке престе и стакло од станца (Stanzglas.) такође патентирана слова од стакла.

61 5—6

НАЈВИШЕ КОНЦЕСИОНИРАНО

ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО „ДУНАВ“ („DONAU“)

укупни осигуравајући фонд преко 15 милијуна форината а. вр.

(ОСНОВАНО ГОДИНЕ 1867).

Част ми је овим ставити поштованој публици до повољног знања, да сам главно заступство осигуравајућег друштва „Дунава“, за Нови Сад и околину, преузео.

Јамчевински фонд осигуравајућег друштва „Дунава“ износи са главницом и резервом фор. 10,636.304, од годишњих премија примање 4,500.000 фор. по том укупни гарантни фонд од преко 15,000.000 фор. аустр. вредн.

„Дунав“ врши осигурања при утврђеним премијама:

а) противу штете од ватре на куће и економске зграде;

б) противу штете од туче (леда) за сваковрсне пољоделске производе;

в) противу опасности транспорта водом и жељезницом и

г) на живот човечији главницом или рентом у свима комбинацијама.

Напомињући још, да се случајне штете најсавесније испитују и од друштва исте одма исплаћују, молим за достављање Ваших штованих налога.

Нови Сад, априла 1899.

Са високопоштовањем

Балтазар Фајт мл.

Казанџијска улица бр. 21.

2—3 169

ЈАВНА ДРАЖБА.

На основу дозволе славног епархијског школског одбора бачког бр. 912. 1899. г. овим се расписује јавна дражба за зидање српске женске школе у Кулпину из фонда Његове Светости Преузвишеног Господина Георгија Бранковића патријарха српског.

Посао око зидања износи:

1. Зидарски, са материјалом	2503 ф. 06 н.
2. Грађарски — — — —	977 ф. 19 н.
3. Столарски браварски и мазалачки — — — —	817 ф. 92 н.
4. Лимарски — — — —	93 ф 81 н.
5. Резбарски — — — —	35 ф. 40 н.

План и трошковник може се сваки дан код перовође прегледати.

Рок дражбе траје до 13. (25.) маја т. г. када ће се и лицитација одржати.

У **Кулпину**, 28. априла (10. маја) 1899.

Љубомир Каћански, парох и школ. управитељ. **Гостовић Стеван**, председник.

Милан Грујић, учитељ и перовођа.

180 1—3

Маријацелске капљице

За стомак

народно дејствујуће код болести стомака, јесу добро познато **муђевна и народна средства** без којих не треба бити

при немању апетита, слабости стомака, дисању хрђавог мириса, подригивању, колици, горушици, прекомерном нагомилавању слуза, жутици, одвратности и повраћању, грчевима у стомаку, тврдој столици или затвору.

Такође је опробано лековито средство код главобоље, препуњена стомака са јелом и пићем, при болести црне џигерице и хеморојиде и који пате од глиста. Код речених болести од многих година познате су **Маријацелске капљице** као најбоље средство, што доказују стотинама сведочби. Цена флаши са упутством 40 нов., великој флаши 70 нов. Централно отправништво кроз апотекара

Carl Brady, Apotheke zum „König v. Ungarn“ Wien, I., Fleischmarkt 1.

Може се добити у свима апотекама

Главно стоваришта **Josef v. Török,** Budapest, VI. Königsgasse 12.

520 20—22

НАЈВЕЋИ ДОБИТАК

У НАЈОРЕЂНИЈЕМ СЛУЧАЈУ

1.000,000 КРУНА

СПИСАК

СВИХ 50.000 ДОБИТАКА

Највећи добитак у најсретнијем случају

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt

Плативо у готовом новцу.

	Kronen
1 Prämie mit	600000
1 Gew. à	400000
1 „ „	200000
2 „ „	100000
1 „ „	90000
1 „ „	80000
1 „ „	70000
2 „ „	60000
1 „ „	40000
5 „ „	30000
1 „ „	25000
7 „ „	20000
3 „ „	15000
31 „ „	10000
67 „ „	5000
3 „ „	3000
432 „ „	2000
763 „ „	1000
1238 „ „	500
90 „ „	300
31700 „ „	200

15650 са 170, 130, 100, 80, 40

50,000 добитака и премија у износу од **13,160,000**

који ће се у шест класа извребати.

Трећа велика кр. угарска класна лутрија скоро ће се започети. Она има:

100,000 оригиналних срећака и **50,000** новчаних добитака

дакле половина од свију срећака, које постоје, мора бити, по прикљученом списку, ижребљена и **наглед** на добитак је врло велики.

У целом долазе тринајст милијуна 160.000 круна па сигурно одлучење. Највећи згодитак износи у најсретнијем случају

један милијун круна

Поруке које се што брже учине за **оригиналне** лозове по утврђеној оригиналној цени и то:

за **целу** оригиналну срећку	6 ф. — н.
за **половину** оригиналне срећке . . .	3 ф. — н.
за **четвртину**	1 ф. 50 н.
за **осмину**	— 75 н.

уз поузеће или уз претх дну пошиљку новаца ће се разашиљати. Званичне листе ће се, по обављеном жребању послати, а званични планови стоје у напред и забадава на расположењу. Као што је познато, жребање ће се обавити јавно под надзором кр. уг. владе.

Молимо да нам се наруџбине пошаљу што пре, а најдаље до **18. и 19. маја тек. год.** кога ће се дана и жребање обавити

A. Török & Co

главни колектери кр. уг. класне лутрије

Будимпешта, V., Weitznerring 4/a.

Многе и врло велике згодитке исплатили смо нашим пошт. муштеријама и то за кратко време преко милион и по круна.

Поручбено писмо да се оцени.

Молим да ми се пошље I. кл. оригинални лоз кр. угар. класне лутрије са званичним планом.

Свота од ... (...) (...) (...)